

Ливиу Ребреану

АДАМ И ЕВА

Превод од романски јазик:
Ирина Кроткова

МАКЕДОНИЈА
лиџера
Скопје, 2020
МАКЕДОНИЈА

Man muss nicht alles glauben was die Leute sagen;
man muss aber auch nicht glauben das sie es ganz
ohne Grund sagen.*

КАНТ

* Не мора да верувате во сè што велат луѓето; не мора да верувате дека тие
го кажуваат тоа без причина.

ПОЧЕТОКОТ

Собата беше бела како легло на девица. Сонцето на заоѓање мачно се процедуваше низ двата високи прозорци, исцртувајќи на паркетот два ромба од портокалова светлина, кои ги опфаќаа ногалките на креветот во треперлива преградка.

Необичен мирис на белина се ширеше од свежо варосаните сидови и се разлеваше во тенки бранови на масичката со три табуретки помеѓу прозорците, на керамичката печка во аголот, на ноќната масичка во подножјето на креветот, па дури и на големиот стол од ратан на којшто бдеше чесната сестра Дафина, облечена во бел мантил, со бела капа на главата и црвено крсте на јадрите гради. Од аглите никнуваа срамежливи, пепелави сенки, напредуваа полека и потоа нагло се гасеа, како исплашени од густата тишина што ја обземаше собата и го голташе тешкото тик-так на клатното закачено над календарот, по сидната линија меѓу двата прозорци.

Дафина седеше неподвижна, со рацете во skutот, над уредно свитканиот весник, гледајќи во болниот кој лежеше со рацете испружени врз белата покривка, со главата завиткана во бел завој од кој му се гледаше само восочното лице, избраздено од три црни паралелни линии – веѓите, трепките и мустаќите. Затворените клепки изгледаа како виолетови дамки, а месестите усни беа толку бледи што одвај се разликуваа нивните рабови.

Во очите на чесната сестра тлееја сочувство и збунетост. Го сожалуваше кутриот болен со сета страст, особено откако дозна дека е жртва на љубовна драма. Беше многу нежна и исто толку чувствена. Златните бунтовни кадрици

ѝ ги галеа румените образи, а нејзините мрзливи сини очи трепкаа полни со солзи. Сестрата која ја замени ова утро ѝ беше шепнала набрзина дека пациентот е познат професор, дека бил застрелан од еден љубоморен Русин, дека го донесле доцна овде, во санаториумот „Св. Марија“, и дека доктор Филострат е многу лут, што значи дека мали се шансите да се спаси...

За Дафина, желна за романтична љубов, зборовите на придружничката беа како сол на жива рана; срцето ѝ се кршеше од љубопитност. Сакаше детали, многу, прекрасни, а никој не доаѓаше да ѝ ги даде. Болниот не мрдна цел ден; ниту кога му го сменија завојот не ги отвори очите. На болничката листа за температура, со калиграфски букви му го пишуваше само името: Тома Новак.

Имаше големи надежи во *универзумој* коишто, околу пладне, придружничката ѝ ги предизвика. „Драмата од улицата Алба“ беше поништена во неколку суви редови. Дафина ги прочита и ги препрочита, барајќи мистериозно значење во конвенционалните реченици. Не наоѓајќи го тоа што го посакуваше, душата ѝ потона во сурова тага во која, како кончиња откинати од стара ткаенина, пливаа отпечатените зборови: „Вчера, околу седум часот навечер, на улицата Алба бр. 7, рускиот емигрант Штефан Александрович Поплински, доселен од неодамна во престолнината, откако дошол од Берлин каде што пребегал по револуцијата, четирипати со револвер пукал во г. Тома Новак, истакнат професор на Универзитетот во Букурешт. Причина за криминалното дело изгледа била вечната љубомора. Според првичните истражувања, се претпоставува дека симпатичниот професор бил фатен на дело во прелјуба со младата и убава сопруга на љубоморниот туѓинец. Сите четири куршуми го погодиле, така што професорот Новак, пренесен под итно во санаториумот на доктор Филострат, се наоѓа во смртна агонија. Само чудо би можело да му го спаси животот. Злосторникот е уапсен. Госпоѓата поминала недопрена, само исплашена. Злосторството предизвика огромна сензација бидејќи убиецот потекнува од големо благородничко семејство; се

зборува дека е барон, а во престолнината имал малкумина познати. Бил решен дефинитивно да остане во земјата; неговата убава сопруга била по потекло од Бесарабија, каде што се зборува дека имала стари имоти...“

Но како е хероината? И како се запознале, како се вљубиле, како биле фатени? Потоа убиецот?... Прашањата ја измачуваа Дафина која седеше на столот од ратан како на стол за измачување и се обидуваше да си ја смири жедта одмерувајќи го херојот на драмата. И се допаѓаше, си велеше дека заслужува да биде сакан и од грофица, и го сакаше.

Потоа посака одново и повнимателно да ја прочита веста. Можеби ќе открие некој знак меѓу редовите за саканиот пациент. Го отвори внимателно весникот и се задлабочи во „Злосторство во улицата Алба“.

Тогаш Тома Новак ги отвори очите, како да се разбуди од бессонен сон. Општа болка му го обвиваше телото. Слабата светлина му ги прободува големите црни очи, со необичен сјај, со црвените очни јаболка како удавени во крв. Прво го виде клатното меѓу прозорците: се нишаше бавно, тешко, без звук, а бројчаникот изгледаше матен така што не се разликуваа ниту бројките ниту стрелките. Меѓутоа, под него, на сидниот календар, распозна една црна арапска седумка и друга римска црвена.

„Чуден календар!“ – му помина низ главата. „И месецот е запишан со цифри... Не ми се верува...“

И како да сакаше да си го провери расудувањето, си рече: „Седмиот ден во седмиот месец... Совпаѓање... Кој е седмиот месец?“ Во исто време погледот му се лизгаше ваму-таму.

„Каде сум?... Што се случи?“

Почувствува како да има железна лента на челото која му го притиска черепот. Помисли да ја испружи раката и да се допре по главата, но самиот обид за движење го пресече со наплив на болка од која заофка кратко и тивко. Офкањето му предизвика други болки, како остри ножеви набиени одеднаш, прободувајќи му го телото на илјада места, така што не се обиде ниту очите да ги затвори.

Дафина го слушна офкањето како во сон, се сепна, го испушти весникот од рака, скокна и промрморе, збунета, приближувајќи се до креветот:

– Сакате нешто, господине?... О, добро што...

Тома Новак дури сега ја забележа. Толку многу се налути што ги затвори очите, заборавајќи ги страдањата.

„Санаториум!“ помисли потоа збунет, речиси бесен. „Што барам јас тука?... Што се случило?“

Наместо одговори, неговите уши го следеа уплашеното дишење на сестрата која застана збунета покрај креветот. По некое време ѝ ги слушна чекорите, само три, шушкањето на новиот фустан, крцкањето на столот од ратан и на крајот шушкање на хартија. Дафина го собираше весникот, мавтајќи со главата кон својот херој, чиишто гради трепереа како да ги раскинуваат некои невидливи канци.

Во тишината која повторно ги спушташе своите пајажини во собата, мислите на болниот почнаа бурно да бараат објаснувања. Но, сепак, сеќавањето како да му беше разбиено, не успеваше да ја фати нишката. Нејасни делови му се појавуваа во мозокот и се губеа, без да се сплотат во еден разумен ред. Најпосле, полека му се појави ликот на една жена која си го извлече името од калеидоскопот на распарчените слики:

„Илеана...“

Потоа името тргна само во зашеметувачки кривини за да ги собере во еден сноп заскитаните и вкочанетите сеќавања. Сега ликот на жената стануваше појасен: едно русо главче со сини очи во кои клокотеше среќа... Во душата му се појави толку топла среќа, како од неа да се беа стопиле сите болки. Но само за миг. Потоа од зад грбот на жената се издигна една сенка која ја зграпчи, сè повеќе, пожестокото, сè додека русокосата визија не се претвори во дива и одвратна фигура со поглед распламтен од омраза. Потоа следеа четири татнежи, како удари од чекан кои му одзвонуваа во ушите, протерувајќи ги дури и најмалите траги од мисли во запалениот мозок. Татнежите, постојано по четири, се повторуваа сè побрзо, спојувајќи се на крајот во долго буче-